

213 . Grădiștea de Munte | Comuna: Orăștioara de Sus | Județ: Hunedoara | Punct: Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia | Anul: 2017

Anul: 2017

Cod RAN: 90397.01

Perioade: Protoistorie

Epoci: La Tène târziu

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic

Autori: Cristina Bodó, Daniel Cioată, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Eugen Iaroslavski, Răzvan Mateescu, Luca Paul Pupeză, Alin Henț, Liliana Mateescu

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Județean Mureș, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

Cercetările din anul 2017 de la Grădiștea de Munte s-au desfășurat în două zone, pe terasa a IX-a și în cartierul civil de vest (pl. I / 1).

În primul loc au fost reluate săpăturile desfășurate în anul 1990 de profesorul Ioan Glodariu care s-au soldat cu descoperirea capătului unei alei pavate cu dale de calcar, o ramificație a principalei căi de acces între fortificație și zona sacră. Cercetările au avut drept scop verificarea traseului aleii menționate, identificarea unor eventuale noi construcții, precum și documentarea lucrărilor antice de amenajare a terenului.

Totodată, în campania recentă au fost reluate săpăturile în cartierul civil de vest al capitalei dacice, în apropierea punctelor cunoscute în literatura de specialitate sub denumirile de „Tău” și „Platoul cu șase terase”. Obiectivul principal a constat în descoperirea unor structuri antice care să aducă un plus de informații cu privire la extinderea și caracteristicile locuirii de aici.

a. Terasa a IX-a

În campania din anul 2017 au fost deschise aici 8 suprafețe și 2 secțiuni, amplasate în jumătatea sudică a terasei care are în prezent o suprafață de aproximativ 2500 m² (pl. I / 2 - 4). O altă secțiune a fost trasată pe panta vestică, iar o a patra pe o terasă de dimensiuni reduse (cca. 75 m²) situată în imediata vecinătate a laturii sudice a terasei a IX-a (ea a fost denumită terasa a IX-a A).

Disponerea lor a fost condiționată atât de obiectivele arheologice propuse, cât și de săpăturile de la jumătatea veacului trecut și de prezența copacilor seculari.

Între rezultatele importante ale cercetării arheologice se numără descoperirea a trei construcții.

Prima a apărut în secțiunea notată convențional S I / 2017, la cca. 2,2 m adâncime față de nivelul actual de călcare. Ea este reprezentată de un tronson al aleii semnalate încă din anul 1990. Noul segment este orientat pe direcția N – S, cu o foarte mică deviere, și este compus din lespezi din diferite tipuri de roci: gresie, calcar și andezit (pl. II, III). Aleea nu are o lățime constantă, ci scade treptat de la 1,68 m la 1,6 m, prin retragerea succesivă a dalelor de pe latura estică (în dreptul elementului de andezit, lățimea este mai mare). Măsurătorile au arătat că aleea coboară în pantă ușoară spre drumul pavat principal.

S-a observat că pentru amenajarea ei stânca a fost tăiată cu multă grijă și că dalele erau aranjate pe un pat de lut amestecat cu sfărâmatură de micașist. La același nivel cu aleea, în jumătatea estică a secțiunii, a

apărut o platformă din bucăți de micașist dispuse compact.

Modul de îmbinare a dalelor de gresie și calcar, utilizarea lespezii de andezit care nu a fost prelucrată special pentru a se integra riguros în ansamblu, depășind linia descrisă de celelalte elemente, sunt argumente care denotă o „reparare” a aleii pe unele porțiuni (lespezea poligonală de andezit, perfect tăiată și fasonată, provine cel mai probabil de la o altă construcție). În sprijinul unei asemenea ipoteze vine și observația că elementele pavajului găsit în 1990 prezintă urme de degradare (folosire îndelungată), fiind plauzibil că la un moment dat, pentru a fi practicabilă, s-a impus refacerea unor segmente din traseul aleii.

O noutate importantă a campaniei recente constă în identificarea unui edificiu al cărui plan este marcat prin prezența a șase elemente arhitectonice din calcar, cinci dintre ele fiind dispuse coliniar (distanțele dintre ele, măsurate din centru, oscilează în jurul valorii de 2,5 m). Al șaselea, reperat în colțul sudic al suprafeței SP IV, indică existența unui alt șir, perpendicular pe aliniamentul menționat (pl. IV).

S-a observat că bazele din calcar erau amplasate în gropi special săpate în stâncă și că pentru fixarea lor s-a folosit lut amestecat cu sfărâmătură de micașist.

În acest context sunt de amintit complexele notate Cx 1 – Cx 4, conturate în SP III, SP VI și în S V care s-au dovedit a fi gropi cu o formă aproape rotundă (diametru de aproximativ 1,1– 1,2 m) (pl. V). Trei dintre ele (Cx 2, Cx 3 și Cx 4) au fost săpate în stâncă, iar Cx 1 într-un strat de lut amestecat cu sfărâmătură de micașist. În umplutura lor au fost evidențiate de fiecare dată, mai mult sau mai puțin compact, bucăți de lut maroniu, identic celui utilizat pentru fixarea elementelor de calcar. Relevant, în umplutura complexului Cx 1 au apărut fragmente de calcar. Cu alte cuvinte, este plauzibil că ele au fost amenajate în vederea montării unor piese arhitectonice de tipul celor nou descoperite, dar care, la un moment dat, au fost dislocate și mutate. Un argument suplimentar în acest sens a fost oferit de investigarea arheologică a zonei din jurul elementului de calcar din colțul nordic al suprafeței SP III (un tambur). A reieșit că o intervenție antică s-a soldat atât cu deplasarea tamburului din poziția inițială, cât și cu deranjarea umpluturii de lut folosite pentru fixarea sa (în umplutura gropii, au apărut, totuși, mici lentile de lut).

În toate suprafețele trasate în 2017 pe terasa a IX-a au fost aflate resturile unui pavaj din bucăți de micașist care aparțineau edificiului prezentat acum (pl. VI). În SP III, SP VI și SP VIII el s-a păstrat pe porțiuni compacte, în rest fiind destul de afectat de intervenții antice sau de rădăcinile fagilor seculari.

Pe terasa a IX-a A, în colțul nord-estic al secțiunii S VII, s-a conturat o construcție din care au putut fi observate parțial două laturi, una cu o lungime de 1,86 m, alta de 0,7 m. Spațiul închis de ele se distingea prin prezența unui pământ cenușiu, cu pigmentație de cărbune și cu aspect nisipos.

Un alt aspect desprins din cercetarea arheologică de pe terasa a IX-a se referă la lucrările de amploare întreprinse în antichitate pentru amenajarea terenului (pl. VII). Edificatoare este situația documentată prin S VI / 2017, pe panta dintre terasele a IX-a și a VII-a, unde s-a observat că pentru obținerea stabilității terenului s-a tăiat inițial stânca, în unele zone practicându-se un fel de trepte.

Pe suprafața terasei propriu-zise, stânca a fost îndreptată cu mare atenție, măsurătorile arătând, de exemplu în SP IV și SP V, că diferența de nivel între diferite puncte este aproape insesizabilă, de 1 – 2 cm.

Nu în ultimul rând, este de subliniat că au fost documentate două faze majore de realizare a terasei, forma și dimensiunile sale rezultând prin tăierea stâncii, dar și prin aducerea unor mase considerabile de diferite tipuri de umpluturi (pământ cu bucăți de stâncă, lut, sfărâmătură de micașist).

Rafinarea cronologiei pentru diferitele faze principale și secundare constituie unul dintre obiectivele principale ale campaniilor viitoare. Datele disponibile în prezent, în condițiile în care cercetarea este la început, indică datarea construcțiilor nou descoperite în a doua jumătate a secolului I p. Chr. – începutul secolului al II-lea p. Chr..

b. Cartierul civil de vest

În zona aleasă pentru desfășurarea cercetărilor din campania anului 2017, a „Tăului” și a „Platoului cu șase terase”, săpăturile anterioare descriau o ocupare intensă a spațiului în antichitatea dacică prin locuințe, anexe, ateliere etc., datate cu precădere la sfârșitul secolului I p. Chr. – începutul secolului al II-lea p. Chr..

Aici au fost trasate pe platoul din vecinătatea vestică a „Tăului”, respectiv pe o terasă de pe versantul cu expunere nordică o suprafață și două secțiuni, denumite SP I / 2017 și S II – S III / 2017. În ambele puncte a fost evidențiat efortul, de proporții aproape nebănuite, depus în antichitate pentru modelarea terenului. De exemplu, din datele arheologice evidențiate în secțiunile S II și S III reiese că pentru a aduce terasa la cota actuală s-a astupat inițial o groapă de mari dimensiuni (lungimea de peste 6 m și lățimea de peste 5,5 m, adâncă de 0,6 m), prin aducerea unor mase considerabile de pământ, bucăți mari de stâncă și sfărâmată de micașist). Ulterior, terenul a fost supraînălțat cu ajutorul unor straturi diferite de lut galben bine tasat, lut amestecat cu sfărâmată de micașist, pământ cu aspect nisipos (pl. VIII).

Tot aici, la o adâncime de 0,05 – 0,4 m, s-au conturat aglomerări de bucăți de micașist care, în partea vestică a suprafeței cercetate, erau mai compacte și aveau aspectul unor platforme. În acest context trebuie menționată observarea a două gropi de stâlpi și a unei fâșii cu o lungime de cca. 1 m de lut bine bătătorit, probabil o podină. Datele anterioare, alături de aflarea unor materiale de construcție din fier (cuie, piroane, o scoabă) indică existența unei / unor construcții, planul urmând a fi stabilit prin cercetările următoare.

Artefactele descoperite în campania precedentă au constat în piese din fier (unelte, materiale de construcție, arme, zgură etc.), fragmente de recipiente din sticlă, vase ceramice, inclusiv pictate, atât de factură dacică, cât și romană. Toate artefactele au intrat în patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane – Deva.

Informații suplimentare online

[Raportul 6058 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
